

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z przedmiotu „wiedza o społeczeństwie” dla klasy 2. liceum ogólnokształcącego. Zakres rozszerzony

Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
	konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
	2	3	4	5	6
Wymagania niezbędne do uzyskania przez ucznia śródrocznej oceny klasyfikacyjnej					
Temat lekcji: Społeczeństwo obywatelskie					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ istota i idee społeczeństwa obywatelskiego ▪ polskie tradycje społeczeństwa obywatelskiego ▪ ruch organicznikowski ▪ społeczeństwo obywatelskie w Polsce w XX i XXI wieku 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne cechy społeczeństwa obywatelskiego; ▪ podaje przykłady codziennych zachowań świadczących o funkcjonowaniu społeczeństwa obywatelskiego we współczesnej Polsce; ▪ rozpoznaje postawy i działania właściwe dla społeczeństwa obywatelskiego w różnych epokach historycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne formy aktywności obywatelskiej; ▪ wymienia warunki konieczne do ukształtowania się społeczeństwa obywatelskiego; ▪ podaje przykłady postaw i działań charakterystycznych dla społeczeństwa obywatelskiego w różnych okresach historii Polski [I Rzeczypospolita i XIX wiek]; ▪ wymienia główne etapy procesu kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w XX w. oraz związane z tym procesem problemy; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące społeczeństwa obywatelskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje główne funkcje społeczeństwa obywatelskiego; ▪ przedstawia XIX-wieczne tradycje polskiego społeczeństwa obywatelskiego, ze szczególnym uwzględnieniem ruchu organicznikowskiego; ▪ wyjaśnia, jakie znaczenie mają zaufanie społeczne i kapitał społeczny dla właściwego funkcjonowania demokracji; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących społeczeństwa obywatelskiego w różnych okresach historycznych oraz współcześnie [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje ze sobą różne koncepcje/idee dotyczące społeczeństwa obywatelskiego; ▪ porównuje postawy i działania podejmowane w ramach społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w różnych epokach historycznych oraz dokonuje krytycznej analizy tych aktywności; ▪ charakteryzuje formy funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w czasach komunistycznych; ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji dotyczącej społeczeństwa obywatelskiego we współczesnej Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę dotyczącą wybranych aspektów funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji; ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat idei i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego na różnych etapach historycznych, Polsce współczesnej lub w wybranych państwach świata.
Temat lekcji: Organizacje pozarządowe					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ trzeci sektor działalności społeczno-gospodarczej ▪ stowarzyszenia ▪ fundacje ▪ organizacje pożytku publicznego ▪ think tank 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady stowarzyszeń i fundacji o zasięgu ogólnopolskim; ▪ wymienia podstawowe cechy organizacji pozarządowych; ▪ wskazuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ wymienia główne formy aktywności organizacji pozarządowych we współczesnej Polsce; ▪ podaje przykłady działań oddolnych na rzecz społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje status prawny stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Polsce; ▪ odszukuje i prezentuje informacje na temat funkcjonowania wybranej organizacji z trzeciego sektora; ▪ charakteryzuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Polsce; ▪ przygotowuje według wzoru projekt statutu stowarzyszenia lub fundacji; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje trzy sektory działalności społeczno-gospodarczej w państwie; ▪ omawia procedurę rejestracji stowarzyszeń w Polsce; ▪ porównuje procedury zakładania oraz zasady funkcjonowania fundacji i stowarzyszeń w Polsce; ▪ interpretuje przepisy prawne dotyczące funkcjonowania stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ opracowuje projekt działań 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ określa, jakie znaczenie ma funkcjonowanie organizacji z trzeciego sektora życia publicznego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza wraz z rówieśnikami kampanię społeczną mającą na celu wypromowanie wybranej organizacji pozarządowej; ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując właściwe argumenty i kontrargumenty; ▪ aktywnie działa w jednej

		<p>opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące funkcjonowania organizacji z trzeciego sektora życia publicznego;</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zakres niezbędnych uregulowań, które muszą zostać uwzględnione w statucie stowarzyszenia; przygotowuje według wzoru projekt statutu stowarzyszenia lub fundacji; wyjaśnia, czym są think tanki i jaką rolę odgrywają. 	<p>społecznych na rzecz wspólnoty lokalnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących organizacji z trzeciego sektora życia publicznego [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]; przedstawia działalność wybranego think tanku. 		z organizacji pozarządowych.
Temat lekcji: Spółdzielczość					
<ul style="list-style-type: none"> spółdzielnia spółdzielczość w Polsce rodzaje spółdzielni w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega spółdzielczość; podaje przykłady spółdzielni funkcjonujących współcześnie w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje spółdzielni funkcjonujących współcześnie w Polsce; odczytuje z dostępnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące spółdzielni. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cele, formy organizacji i działania wybranego typu spółdzielni we współczesnej Polsce; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnych materiałach źródłowych dotyczących historii i współczesności ruchu spółdzielczego [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia tradycje ruchu spółdzielczego w Polsce i w wybranych państwach [np. w Wielkiej Brytanii]; wyjaśnia, czym się różni spółdzielnia od spółki; przedstawia wady i zalety ruchu spółdzielczego we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> organizuje na forum społeczności szkolnej debatę, np. na temat roli ruchu spółdzielczego w Polsce gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych spółdzielni.
Temat lekcji: Organizacje społeczno-zawodowe					
<ul style="list-style-type: none"> związki zawodowe centrale związkowe dialog społeczny organizacje pracodawców samorządy zawodowe grupy interesów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele związków zawodowych i przykłady działań podejmowanych przez te organizacje; wymienia główne centrale związków zawodowych w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele działalności związków zawodowych, organizacji pracodawców i samorządów zawodowych; podaje przykłady działań typowych dla związków zawodowych, organizacji pracodawców i samorządów zawodowych; wyjaśnia, czym jest grupa interesu; odczytuje z dostępnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące związków zawodowych, organizacji pracodawców oraz samorządów zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje związki zawodowe i centrale związkowe funkcjonujące współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia organizacje pracodawców funkcjonujące współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej; porównuje ze sobą cele i formy działania związków zawodowych i organizacji pracodawców; wyjaśnia, czym jest lobbying; wyjaśnia, jakie znaczenie we współczesnym społeczeństwie demokratycznym ma dialog społeczny; interpretuje przepisy prawne dotyczące funkcjonowania związków zawodowych, organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np. roli związków zawodowych we współczesnych państwach demokratycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. roli związków zawodowych we współczesnych państwach demokratycznych oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując właściwe argumenty i kontrargumenty; gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych związku zawodowego, organizacji pracodawców, samorządu zawodowego lub spółdzielni.

			<p>pracodawców i samorządów zawodowych w Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących związków zawodowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 		
II. POLITYKA					
Temat lekcji: Istota polityki					
<ul style="list-style-type: none"> definicje polityki koncepcje polityki politykierstwo 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady działań charakterystycznych dla polityki; przedstawia przykładowe definicje polityki; podaje przykłady konfliktów politycznych i wymienia ich przyczyny. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wybrane definicje i koncepcje polityki; wskazuje przyczyny konfliktów politycznych; wyjaśnia, na jakich zasadach i w jakich okolicznościach wypracowano wybrane kompromisy polityczne we współczesnym świecie; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące polityki. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje różne definicje i koncepcje polityki; wyjaśnia, co oznacza wyrażenie „polityka bez ideologii”; analizuje przyczyny, przebieg i konsekwencje przykładowych konfliktów politycznych; wymienia podstawowe strategie postępowania stosowane przez uczestników konfliktów politycznych; dostrzega różnicę pomiędzy polityką a politykierstwem; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących polityki [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i porównuje historyczne definicje pojęcia „polityka”; omawia, analizuje i porównuje różne strategie postępowania stosowane przez uczestników konfliktu politycznego [m.in. wskazuje ich mocne i słabe strony]; wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy polityką a politykierstwem. 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi, analizuje i prezentuje na forum informacje na temat wybranych konfliktów politycznych we współczesnym świecie.
Temat lekcji: Myśl polityczna					
<ul style="list-style-type: none"> liberalizm konserwatyzm socjalizm chrześcijańska demokracja nacjonalizm ideologizacja 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe założenia liberalizmu, konserwatyizmu, socjalizmu, chrześcijańskiej demokracji i nacjonalizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia podstawowe założenia liberalizmu, konserwatyizmu, socjalizmu, chrześcijańskiej demokracji i nacjonalizmu; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące współczesnych ideologii politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje założenia liberalizmu, konserwatyizmu, socjalizmu, chrześcijańskiej demokracji i nacjonalizmu; wskazuje różnice w definiowaniu równości, wolności i sprawiedliwości w ramach poszczególnych nurtów myśli politycznej; wyjaśnia, na czym polega podział poglądów politycznych na lewicowe i prawicowe; dokonuje krytycznej analizy poszczególnych nurtów myśli 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia genezę myśli liberalnej, konserwatywnej, socjalistycznej, nacjonalistycznej i chadeckiej, a także wymienia głównych ideologów i współczesnych przedstawicieli tych nurtów; wyjaśnia, na czym polega różnica w znaczeniu pojęć „ideologia”, „doktryna polityczna” oraz „program polityczny”; tłumaczy, jakie są przyczyny i konsekwencje ideologizacji życia społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> odszukuje, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych nurtów myśli politycznej we współczesnym świecie; organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą założeniom wybranych nurtów myśli politycznej oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty.

			<p>politycznej z uwzględnieniem poglądów dotyczących praw człowieka i zasad demokracji;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dostrzega różnicę pomiędzy pojęciami ideologia i program polityczny; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] i dotyczących współczesnych poglądów politycznych. 		
Temat lekcji: Totalitaryzm					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ cechy państwa totalitarnego ▪ źródła totalitaryzmu ▪ komunizm ▪ faszyzm ▪ nazizm ▪ ustrój ZSRS i III Rzeszy ▪ autorytaryzm 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe cechy państwa totalitarnego; ▪ wymienia podstawowe założenia faszyzmu i komunizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne cechy ustroju ZSRS i III Rzeszy; ▪ wskazuje różnice pomiędzy autorytaryzmem a totalitaryzmem; ▪ prawidłowo posługuje się pojęciami: „dyktatura”, „kult jednostki”, „monopartyjność”, „ucieczka od wolności” oraz „świeckie religie”; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące autorytaryzmu, totalitaryzmu, faszyzmu, nazizmu i komunizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia historyczne źródła totalitaryzmu; ▪ porównuje założenia faszyzmu i komunizmu; ▪ porównuje założenia faszyzmu i nazizmu; ▪ wyjaśnia, jakie są konsekwencje postawy określanej jako „ucieczka od wolności”; ▪ wyjaśnia znaczenie pojęć: „umasowienie” i „ideologizacja życia społecznego”; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących autorytaryzmu, totalitaryzmu, faszyzmu, nazizmu i komunizmu [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje genezę oraz przyczyny rozwoju ideologii faszystowskiej i komunistycznej; ▪ analizuje genezę oraz konsekwencje funkcjonowania państw autorytarnych i totalitarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odszukuje, analizuje i prezentuje informacje na temat historycznych i współczesnych przykładów państw i społeczeństw autorytarnych i totalitarnych; ▪ odszukuje, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych współczesnych ruchów politycznych odwołujących się do założeń komunizmu i faszyzmu.
Temat lekcji: Demokracja					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ formy i zasady demokracji ▪ geneza demokracji ▪ demokracja formalna i realna ▪ polskie tradycje demokratyczne ▪ parlamentaryzm ▪ republikanizm 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe zasady demokracji [suwerenność ludu, trójpodział i równowaga władz, konstytucjonalizm, praworządność, pluralizm]; ▪ wskazuje przykładowe formy demokracji bezpośredniej i pośredniej; ▪ wyjaśnia, na czym polega 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia podstawowe zasady demokracji [suwerenności ludu, trójpodziału i równowagi władz, konstytucjonalizmu, praworządności, pluralizmu]; ▪ wyjaśnia etymologię słowa „demokracja”; ▪ wyjaśnia, na czym polega różnica między demokracją bezpośrednią 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, na czym polega różnica między demokracją formalną a demokracją realną, ▪ przedstawia antyczne korzenie demokracji i republikanizmu; ▪ wyjaśnia wpływ etyki chrześcijańskiej na proces kształtowania się ustroju demokratycznego; ▪ omawia wpływ myśli oświeceniowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje średniowieczne reprezentacje stanowe, w tym przedstawia genezę współczesnego parlamentaryzmu; ▪ dokonuje krytycznej analizy ustroju demokratycznego, w tym wskazuje pozytywne i negatywne aspekty jego funkcjonowania; ▪ przedstawia polskie tradycje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje debatę na forum społeczności szkolnej poświęconą np.: <ul style="list-style-type: none"> - wadom i zaletom demokracji; - wyzwaniom stojącym przed demokracją we współczesnym świecie, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, budując

	powszechne prawo wyborcze	<ul style="list-style-type: none"> a demokracją pośrednią; rozpoznaje podstawowe formy demokracji bezpośredniej [referendum, plebiscyt, inicjatywa ludowa, weto ludowe]; wymienia główne fazy procesu kształtowania się demokracji; przedstawia podstawowe zasady ustrojowe zawarte w artykułach henrykowskich oraz <i>Konstytucji 3 maja</i>; przyporządkowuje do podstawowych zasad demokracji konkretne przepisy konstytucji marcowej i współczesnej <i>Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej</i>; odczytuje z materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące zasad i form demokracji w różnych okresach historycznych oraz współcześnie. 	<p>na proces kształtowania się fundamentów współczesnej demokracji;</p> <ul style="list-style-type: none"> udowadnia, że rozwiązania polityczno-ustrojowe z okresu tzw. Polski Ludowej [monizm, kierowniczka rola gremiów decyzyjnych PZPR, system fikcji ustrojowych] miały charakter niedemokratyczny; porównuje ze sobą zasady i przepisy prawne zawarte w konstytucjach polskich z lat 1921, 1935 i 1952; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w materiałach źródłowych dotyczących zasad i form demokracji w różnych okresach historycznych oraz współcześnie [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	demokratyczne i poddaje je krytycznej analizie.	poprawne argumenty i kontrargumenty.
Temat lekcji: Współczesna demokracja – problemy i zagrożenia					
<ul style="list-style-type: none"> korupcja nepotyzm populizm demagogia klientelizm kumoterstwo 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega populizm we współczesnej polityce; rozpoznaje przejawy patologii życia publicznego: korupcji, nepotyzmu, demagogii, klientelizmu i kumoterstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy populizmu; przedstawia konsekwencje zjawiska populizmu we współczesnej polityce; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy, schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące korupcji, nepotyzmu, populizmu, demagogii, klientelizmu i kumoterstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje populizm i demagogię; przedstawia czynniki sprzyjające rozwojowi korupcji oraz skutki tego zjawiska; charakteryzuje metody przeciwdziałania korupcji i wymienia instytucje powołane do zwalczania tego zjawiska; dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczące korupcji, nepotyzmu, populizmu, demagogii, klientelizmu i kumoterstwa [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje i porównuje różne formy nepotyzmu, demagogii, klientelizmu, kumoterstwa [w tym formy historyczne tych zjawisk]; analizuje problemy w funkcjonowaniu demokracji w skali globalnej i najpoważniejsze zagrożenia dla tego ustroju; buduje argumenty w sporze dotyczącym znaczenia populizmu we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. współczesnym formom populizmu i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty; gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranego współczesnego ruchu populistycznego.
Temat lekcji: Kultura polityczna					
<ul style="list-style-type: none"> elementy kultury politycznej typy kultury politycznej 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady zachowań świadczących o poziomie kultury politycznej w danym społeczeństwie; wymienia podstawowe typy kultury 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest kultura polityczna społeczeństwa; charakteryzuje poszczególne typy kultury politycznej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje proces kształtowania się kultury politycznej jednostki i społeczeństwa; analizuje – z wykorzystaniem wyników 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje typy polityków według klasyfikacji Maxa Webera; formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. kulturze politycznej współczesnego społeczeństwa

<ul style="list-style-type: none"> kultura polityczna w Polsce partycypacja polityczna opinia publiczna 	<ul style="list-style-type: none"> politycznej; przedstawia przykłady partycypacji politycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> w ujęciu klasycznym; prawidłowo posługuje się pojęciem <i>partycypacja polityczna, petycja, zgromadzenie, obywatelskie nieposłuszeństwo, opinia publiczna</i>; wymienia historyczne i współczesne formy obywatelskiego nieposłuszeństwa; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące postaw przyjmowanych przez członków społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków. 	<ul style="list-style-type: none"> badania opinii publicznej – kulturę polityczną wybranych społeczeństw, grup społecznych lub formacji politycznych; przedstawia poszczególne formy partycypacji politycznej; charakteryzuje formy obywatelskiego nieposłuszeństwa; wymienia formy badania opinii publicznej; dokonyuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących kultury politycznej oraz partycypacji politycznej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> poświęconej kulturze politycznej współczesnego społeczeństwa polskiego; dokonyuje krytycznej analizy działań służących podniesieniu poziomu partycypacji politycznej; przedstawia pozytywne i negatywne wpływy sondaży na kształtowanie się opinii publicznej i wybrane aspekty życia publicznego, a także dokonuje krytycznej oceny wiarygodności niektórych badań sondażowych; dokonyuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących kultury politycznej oraz partycypacji politycznej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> polskiego i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty; realizuje na forum społeczności szkolnej kampanię społeczną promującą wartości, działania lub postawy charakterystyczne dla obywatelskiej kultury politycznej.
--	---	---	--	--	--

Temat lekcji: Wspólnota polityczna

<ul style="list-style-type: none"> wspólnota polityczna kultura a wspólnota polityczna teoria cywilizacji współczynnik humanistyczny dziedzictwo kulturowe socjologia moralności awans społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy wspólnoty politycznej; przedstawia podstawowe elementy polskiej tożsamości narodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie twierdzenia – <i>człowiek jest istotą społeczną</i>; wyjaśnia, co oznacza stwierdzenie: „Człowiek jest istotą społeczną”; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [dane statystyczne, tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące wspólnot politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega koncepcja wspólnoty politycznej wynikająca z przepisów obowiązującej <i>Konstytucji RP</i>; charakteryzuje elementy tworzące i wzmacniające wspólnotę polityczną; prawidłowo posługuje się pojęciami: „socjologia humanistyczna”, „socjologia moralności”, „więź społeczna”; dokonyuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących zagadnienia wspólnoty politycznej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje różne koncepcje wspólnoty politycznej [w tym koncepcje historyczne]; analizuje wyniki badań naukowych dotyczących roli kultury w procesie kształtowania się wspólnoty politycznej; przedstawia czynniki kształtujące polską tożsamość narodową; omawia koncepcje wspólnoty politycznej sformułowane przez Ludwika Krzywickiego i Feliksa Konecznego; wyjaśnia, jakie było znaczenie koncepcji Floriana Znanieckiego i Stanisława Ossowskiego, Marii Ossowskiej, Józefa Chałasińskiego w rozwoju badań socjologicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą różnym koncepcjom wspólnoty politycznej lub tożsamości politycznej współczesnych Polaków oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty.
---	---	--	---	--	--

Wymagania niezbędne do uzyskania przez ucznia rocznej oceny klasyfikacyjnej (obejmuje wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania śródrocznej oceny klasyfikacyjnej)

III. KOMUNIKOWANIE I MEDIA

Temat lekcji: Komunikacja społeczna

<ul style="list-style-type: none"> kody komunikacyjne kodowanie i dekodowanie 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w swoim otoczeniu elementy komunikacji społecznej; identyfikuje w konkretnych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe aspekty komunikacji społecznej; wyjaśnia, na czym polega różnica 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje poszczególne funkcje komunikowania się; prawidłowo interpretuje 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia klasyfikacji procesów komunikowania się; dokonyuje krytycznej analizy 	<ul style="list-style-type: none"> realizuje na forum społeczności szkolnej kampanię społeczną promującą zasady skutecznej
--	---	---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ▪ kody pozajęzykowe ▪ komunikacja werbalna ▪ komunikacja niewerbalna ▪ przeszkody komunikacyjne 	<p>sytuacjach nadawcę i odbiorcę komunikatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady komunikacji niewerbalnej; ▪ wymienia podstawowe czynniki utrudniające proces komunikacji społecznej i podaje konkretne przykłady ich działania; ▪ podaje przykłady stereotypów. 	<p>między komunikowaniem a komunikowaniem się;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia funkcje komunikowania się; ▪ identyfikuje podstawowe rodzaje kodów komunikacyjnych; ▪ rozpoznaje formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej; ▪ rozpoznaje poszczególne etapy procesu komunikacji; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące komunikacji społecznej. 	<p>pozawerbalne sygnały w komunikacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje wady i zalety poszczególnych kodów komunikacyjnych; ▪ omawia bariery poznawcze w obszarze komunikacji; ▪ przedstawia zasady skutecznej komunikacji; ▪ wskazuje wady i zalety stereotypowego myślenia; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących komunikacji społecznej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne. 	<p>konkretnych sytuacji komunikacyjnych, wskazując błędy popełnione przez ich uczestników i sposoby na wyeliminowanie napotkanych przez nich trudności;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykazuje wady i zalety różnych form komunikowania się; ▪ charakteryzuje metody i techniki wspomagające proces prawidłowego komunikowania się, np. aktywne słuchanie. 	<p>komunikacji społecznej.</p>
--	---	---	---	---	--------------------------------

Temat lekcji: Media masowe

<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcje mediów ▪ komunikowanie masowe a komunikowanie medialne ▪ media społecznościowe ▪ czwarta władza ▪ media w Polsce ▪ media a debata publiczna 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady mediów masowych; ▪ wymienia główne funkcje mediów; ▪ podaje przykłady sytuacji i wydarzeń, które dowodzą, że media wywierają wpływ na sposób sprawowania władzy przez polityków. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, jaką rolę odgrywają współczesne media w debacie publicznej; ▪ zbiera i przedstawia informacje na temat przebiegu debaty publicznej dotyczącej wybranego problemu; ▪ omawia główne funkcje mediów; ▪ charakteryzuje główne typy mediów działających w Polsce; ▪ charakteryzuje wybrany tygodnik społeczno-polityczny wychodzący w Polsce [z uwzględnieniem grupy odbiorców, formy przekazu, orientacji ideologicznej, typu własności]; ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „media masowe”, „media społecznościowe”, „czwarta władza” i właściwie używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; ▪ wskazuje przykładowe sytuacje, w których media realizują funkcję kontrolną wobec organów władzy; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia główne etapy rozwoju mediów masowych; ▪ charakteryzuje, ocenia i porównuje rolę mediów różnego typu w debacie publicznej; ▪ wykazuje, że przekaz prezentowany przez media często zależy od ich orientacji politycznej; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących mediów masowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje i ocenia funkcjonowanie wybranych mediów społecznościowych; ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat wpływu mediów społecznościowych na: <ul style="list-style-type: none"> - na życie młodych ludzi w Polsce, - funkcjonowanie społeczeństw demokratycznych, - przemiany społeczno-polityczne na świecie; - charakter debaty publicznej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat przypadków ograniczania wolności mediów we współczesnych państwach demokratycznych i niedemokratycznych; ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat wpływu mediów społecznościowych na: <ul style="list-style-type: none"> - życie młodych ludzi w Polsce, - funkcjonowanie społeczeństw demokratycznych, - przemiany społeczno-polityczne na świecie; - charakter debaty publicznej w Polsce, - a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.
--	---	--	---	---	--

		normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące mediów masowych.			
Temat lekcji: Komunikacja perswazyjna					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ perswazja ▪ socjotechnika ▪ propaganda ▪ marketing polityczny ▪ bańka informacyjna ▪ manipulacja w mediach ▪ etyka dziennikarska ▪ kampanie społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odróżnia w przekazach medialnych fakty od opinii; ▪ podaje przykłady manipulacji stosowanych w przekazach medialnych; ▪ wymienia podstawowe zasady etyki dziennikarskiej; ▪ wskazuje przykłady zagrożeń wynikających z bezkrytycznego korzystania ze współczesnych mediów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje podstawowe mechanizmy manipulacji wykorzystywane w mediach; ▪ wymienia zasady krytycznej analizy przekazów medialnych; ▪ przedstawia rolę Rady Etyki Mediów w Polsce; ▪ właściwie posługuje się w swoich wypowiedziach pojęciami: „perswazja”, „socjotechnika” „propaganda”, „manipulacja”, „bańka informacyjna”, „kampania społeczna”; ▪ przedstawia zagrożenia wynikające z bezkrytycznego korzystania ze współczesnych mediów; ▪ podaje cechy kampanii społecznych; ▪ omawia poszczególne etapy realizacji kampanii społecznej; ▪ przedstawia cele wybranej kampanii społecznej; ▪ wyjaśnia, jaką rolę odgrywają media społecznościowe we współczesnym życiu politycznym; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące komunikacji perswazyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokonuje krytycznej analizy wybranego przekazu medialnego; ▪ omawia wybrane mechanizmy manipulacji medialnej; ▪ wymienia cechy propagandy; ▪ wskazuje przyczyny powstawania baniek informacyjnych i zagrożenia wynikające z ich istnienia; ▪ analizuje przepisy prawne z <i>Karty etycznej mediów</i>, obowiązujące w Polsce; ▪ analizuje przebieg wybranej kampanii społecznej, w tym ocenia trafność i efektywność działań podjętych w jej ramach; ▪ opracowuje ramowy program kampanii społecznej dotyczącej wybranego problemu z życia społecznego; ▪ wyjaśnia, jakie są mechanizmy działania marketingu politycznego; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących komunikacji perswazyjnej [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje różnorodne przekazy medialne dotyczące wybranego problemu z życia publicznego, [ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych metod perswazji lub manipulacji]; ▪ porównuje wybrane kampanie społeczne; ▪ ocenia – z uwzględnieniem zasad etyki dziennikarskiej – wybrany tygodnik społeczno-polityczny wydawany w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ realizuje, np. na forum społeczności szkolnej, kampanię społeczną dotyczącą wybranego problemu życia społecznego.
Temat lekcji: Międzynarodowe public relations					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>soft power</i> ▪ międzynarodowy wizerunek państwa ▪ państwowe instytuty kultury ▪ dyfamacja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe narzędzia <i>public relations</i>; ▪ rozpoznaje działania służące budowaniu międzynarodowego wizerunku państwa; ▪ wskazuje w przestrzeni publicznej przykłady działań dyfamacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia uczestników międzynarodowych <i>public relations</i>; ▪ podaje przykłady działań różnych państw na rzecz upowszechnienia za granicą korzystnego wizerunku rodzimej kultury narodowej (np. British Council, Instytuty Konfucjusza, Instytut Goethego, Instytut Adama Mickiewicza); ▪ wskazuje elementy składające się na <i>soft power</i> danego państwa; ▪ prawidłowo posługuje się w swoich 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje działania różnych państw na rzecz upowszechnienia za granicą korzystnego wizerunku rodzimej kultury narodowej; ▪ omawia metody walki z dyfamacją, w tym działania Ligi Antydyfamacyjnej i Reduty Dobrego Imienia; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ocenia i porównuje działania różnych państw na rzecz upowszechnienia za granicą korzystnego wizerunku rodzimej kultury narodowej; ▪ przedstawia cele i zakres działalności British Council, Instytutów Konfucjusza, Instytutu Goethego, Instytutu Adama Mickiewicza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat międzynarodowych <i>public relations</i>, np. dotyczące wybranych kampanii wizerunkowych zrealizowanych przez państwo polskie; ▪ organizuje debatę na forum społeczności szkolnej poświęconą międzynarodowym <i>public relations</i> i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.

		<p>wypowiedziach pojęciami: <i>soft power</i>, <i>public relations</i>, „dyfamacja”;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady przekazów propagandowych o charakterze dyfamacyjnym; ▪ przedstawia przykłady działań zwalczających dyfamację; ▪ wymienia instytucje, których zadaniem jest walka z dyfamacją skierowaną przeciwko państwu polskiemu; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące międzynarodowych <i>public relations</i>. 	<p>międzynarodowych <i>public relations</i> [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne.</p>		
Temat lekcji: Wolność słowa					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ gwarancje wolności słowa ▪ wolność mediów ▪ wolność słowa ▪ odpowiedzialność za słowo ▪ cenzura 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzasadnia konieczność ochrony wolności słowa; ▪ wskazuje, że każdy człowiek powinien ponosić odpowiedzialność za słowo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia elementy składowe prawa do wolności słowa; ▪ rozpoznaje współczesne przykłady cenzury; ▪ wyjaśnia, jaki jest związek między wolnością słowa a odpowiedzialnością za słowo; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące wolności słowa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia konstytucyjne gwarancje wolności słowa i wolności mediów; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących wolności słowa [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia formy odpowiedzialności mediów i dziennikarzy za słowo; ▪ opisuje, porównuje i ocenia poszczególne typy cenzury; ▪ charakteryzuje historyczne formy cenzury, w tym te funkcjonujące w okresie PRL; ▪ przedstawia problem ochrony wolności słowa w wybranych współczesnych państwach świata. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą związkowi między wolnością słowa a odpowiedzialnością za słowo i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, formułując poprawne argumenty i kontrargumenty; ▪ realizuje, np. na forum społeczności szkolnej, kampanię społeczną dotyczącą problemów związanych z ochroną wolności słowa.
IV PRAWO I PRAWA CZŁOWIEKA					
Temat lekcji: Prawo i jego rodzaje					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prawo pozytywne ▪ prawo naturalne ▪ normy społeczne ▪ norma prawna ▪ przepis prawny ▪ rodzaje prawa ▪ gałęzie prawa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prawidłowo postępuje się pojęciem „prawo”; ▪ wymienia podstawowe rodzaje norm społecznych; ▪ wskazuje przykłady norm prawnych; ▪ wymienia podstawowe gałęzie prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „prawo”, „norma prawna”, „przepis prawny” oraz prawidłowo używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; ▪ wyjaśnia, czym normy prawne różnią się od innych rodzajów norm społecznych; ▪ rozpoznaje i charakteryzuje poszczególne typy norm społecznych; ▪ wymienia główne rodzaje i gałęzie prawa; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje z różnych perspektyw [wg różnych kryteriów] koncepcje prawa pozytywnego oraz prawa naturalnego; ▪ charakteryzuje poszczególne rodzaje norm prawnych; ▪ rozpoznaje i omawia poszczególne elementy budowy normy prawnej [hipoteza, dyspozycja, sankcja]; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, na czym polega różnica między przedmiotowym a podmiotowym rozumieniem pojęcia „prawo”; ▪ tłumaczy, na czym polegają różnice w rozumieniu prawa między zwolennikami naturalizmu i pozytywizmu; ▪ porównuje poszczególne rodzaje norm prawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień prawnych.

		źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące prawa i jego rodzajów.	źródłowych dotyczących prawa i jego rodzajów [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].		
Temat lekcji: System prawa					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zasady systemu prawa ▪ luka prawna ▪ reguły kolizyjne ▪ zasady prawa ▪ prawo pozytywne ▪ prawo precedensowe ▪ prawo zwyczajowe ▪ prawo religijne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe zasady funkcjonowania systemu prawa; ▪ wymienia cechy systemu prawa funkcjonującego we współczesnej Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ właściwie używa w swoich wypowiedziach pojęć: „luka prawna”, „spójność prawa”, „hierarchiczność prawa”, „zupełność prawa”; ▪ tłumaczy, jakie są źródła norm obowiązujących w różnych systemach prawnych [prawo: zwyczajowe, precedensowe, religijne, pozytywne]; ▪ wyjaśnia znaczenie zasad hierarchiczności, spójności i zupełności oraz podaje przykłady ich stosowania [lub wskazuje sytuacje, w których zostały one naruszone]; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące systemów prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów „luka prawna” i „spójność prawa”, „hierarchiczność prawa”, „zupełność prawa”; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] dotyczących systemów prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje systemy prawa pozytywnego i prawa precedensowego; ▪ charakteryzuje systemy prawne funkcjonujące w wybranych państwach świata [prawo pozytywne, precedensowe, zwyczajowe, religijne]; ▪ podaje przykłady reguł kolizyjnych stosowanych w systemie prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień prawnych.
Temat lekcji: Źródła prawa					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ akty normatywne i nienormatywne ▪ obowiązywanie prawa ▪ źródła prawa ▪ kodeks ▪ dzienniki urzędowe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prawidłowo stosuje w swoich wypowiedziach pojęcia: „kodeks”, „akt administracyjny”, „orzeczenie sądowe”; ▪ wymienia podstawowe rodzaje źródeł prawa obowiązującego w Polsce; ▪ wskazuje cechy <i>Konstytucji RP</i> i wyjaśnia, na czym polega jej szczególna moc; ▪ podaje przykłady kodeksów funkcjonujących w polskim porządku prawnym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „akt normatywny”, „źródło prawa”, „kodeks”, „akt administracyjny”, „orzeczenie sądowe”, „prawo wtórne UE”, „prawo pierwotne UE” oraz prawidłowo używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; ▪ charakteryzuje poszczególne źródła prawa powszechnie obowiązującego w Polsce; ▪ rozpoznaje i charakteryzuje akty prawne niebędące źródłami prawa; ▪ wymienia poszczególne rodzaje prawa Unii Europejskiej; ▪ rozpoznaje akty prawa pierwotnego Unii Europejskiej; ▪ wyjaśnia, na czym polega zasada pierwszeństwa stosowania prawa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia różnicę między aktami normatywnymi a aktami nienormatywnymi; ▪ porównuje różne typy źródeł prawa obowiązującego w Polsce [z uwzględnieniem sposobu stanowienia, sposobu wprowadzenia do porządku prawnego, zasięgu obowiązywania, adresatów norm, miejsca w hierarchii źródeł prawa]; ▪ charakteryzuje rodzaje umów międzynarodowych i pozycję tych porozumień w polskim porządku prawnym [buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z <i>Konstytucji RP</i>]; ▪ porównuje różne rodzaje aktów prawa miejscowego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia zasady ogólne prawa międzynarodowego; ▪ prezentuje istotę sporu dotyczącego hierarchicznej zależności między <i>Konstytucją RP</i> a prawem Unii Europejskiej; ▪ porównuje różne rodzaje aktów prawa wtórne Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień prawnych.

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ unijnego przed prawem krajowym; przedstawia rolę Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [TSUE] w unijnym porządku prawnym; ▪ charakteryzuje kodeksy funkcjonujące w polskim porządku prawnym [nazwa, rodzaj i zakres regulacji]; ▪ podaje przykłady aktów prawa miejscowego; ▪ wymienia dzienniki urzędowe prowadzone w Polsce; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące źródeł prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie zasady <i>vacatio legis</i>; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] dotyczących źródeł prawa. 		
Temat lekcji: Prawo cywilne i rodzinne					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoba fizyczna i osoba prawna ▪ zdolność prawna ▪ zobowiązanie ▪ własność ▪ spadek ▪ testament ▪ małżeństwo ▪ wspólnota majątkowa ▪ rozwód ▪ separacja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje przykłady spraw regulowanych przez prawo cywilne i prawo rodzinne; ▪ właściwie stosuje w swoich wypowiedziach pojęcia: „osoba fizyczna”, „osoba prawna”, „zdolność prawna”, „zdolność do czynności prawnych”, „zobowiązanie”, „rozwód”, „separacja”, „wspólnota majątkowa”; ▪ podaje przykłady działań, które są możliwe dzięki posiadaniu zdolności do czynności prawnych;; ▪ wymienia warunki prawne, których spełnienie jest niezbędne do zawarcia małżeństwa w Polsce; ▪ przedstawia obowiązki i prawa rodziców i dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „osoba fizyczna”, „osoba prawna”, „zdolność prawna”, „zdolność do czynności prawnych”, „zobowiązanie”, „rozwód”, „separacja”, „wspólnota majątkowa”; ▪ odszukuje i interpretuje proste przepisy prawne z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego; ▪ wymienia konsekwencje wynikające z posiadania pełnej i ograniczonej zdolności do czynności prawnych; ▪ wymienia zasady poprawnego sporządzania pełnomocnictwa;; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące prawa cywilnego i prawa rodzinnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminu „ubezważnienie” i właściwie używa tego pojęcia w swoich wypowiedziach; ▪ buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z <i>Kodeksu cywilnego</i>; ▪ wymienia rodzaje czynności prawnych; ▪ buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z <i>Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego</i>; ▪ przedstawia różne sposoby zawarcia małżeństwa zgodne z polskim prawem; ▪ charakteryzuje poszczególne rodzaje postępowań cywilnych; ▪ właściwie posługuje się w swoich wypowiedziach pojęciami: „powód”, „pozwany”, „pozew”; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje proste kazusy z zakresu prawa cywilnego; ▪ analizuje proste kazusy z zakresu prawa rodzinnego; ▪ wymienia prawne przeszkody małżeńskie i przyczyny unieważnienia małżeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego.

			publicystyczne] dotyczących prawa cywilnego i prawa rodzinnego.		
Temat lekcji: Prawo karne					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ podział prawa karnego ▪ zasady prawa karnego ▪ przestępstwo ▪ wykroczenie ▪ kary i środki karne ▪ postępowanie karne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „czyn zabroniony”, „kara”, „środek karny” „przestępstwo”, „wykroczenie” oraz właściwie używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; ▪ rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo karne; ▪ wskazuje źródła prawa karnego; ▪ wymienia funkcje kary w polskim prawie karnym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odszukuje przepisy prawne z zakresu prawa karnego;; ▪ wyjaśnia znaczenie podstawowych zasad prawa karnego; ▪ wymienia podstawowe działy prawa karnego; ▪ tłumaczy, jakie są funkcje kar i środków karnych przewidzianych w polskim prawie karnym; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące prawa karnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z <i>Kodeksu karnego</i> i <i>Kodeksu wykroczeń</i>; ▪ wyjaśnia, jaki jest cel obowiązywania podstawowych zasad prawa karnego; ▪ wymienia podstawowe etapy i zasady postępowania karnego, w tym postępowania w sprawach dotyczących nieletnich; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji wynikających z różnych źródeł [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, teksty publicystyczne i normatywne, źródła ikonograficzne] dotyczących prawa karnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje proste kazusy z zakresu prawa karnego; ▪ porównuje kary stosowane dawniej i współcześnie; ▪ przedstawia ewolucję systemu karnego w Europie; ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat zasad i celów stosowania kar w prawie karnym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień z zakresu prawa karnego; ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. celom i zasadom stosowania kar w prawie karnym oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.
Temat lekcji: Prawo administracyjne					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ administracja publiczna ▪ akt administracyjny ▪ decyzja administracyjna ▪ zażalenie ▪ skarga do sądu administracyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia rodzaje administracji publicznej; ▪ wskazuje przykłady spraw rozstrzyganych przez sądy administracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „administracja publiczna”, „organ administracji publicznej”, „urząd”, „akt administracyjny”, „decyzja administracyjna” oraz właściwie używa tych pojęć w swoich wypowiedziach; ▪ podaje podstawowe cechy prawa administracyjnego; ▪ wymienia rządowe i samorządowe organy administracji publicznej; ▪ przedstawia podstawowe cechy stosunku administracyjnoprawnego; ▪ określa, czy decyzja administracyjna została właściwie skonstruowana pod względem formalnym; ▪ wymienia główne etapy postępowań administracyjnego i sądownoadministracyjnego; ▪ odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące prawa administracyjnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia poszczególne środki zaskarżenia decyzji administracyjnej; ▪ buduje wnioski na podstawie analizy przepisów prawnych z zakresu prawa administracyjnego; ▪ porównuje cechy aktów administracyjnych i aktów normatywnych; ▪ dokonuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących prawa administracyjnego [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia źródła prawa administracyjnego; ▪ analizuje proste kazusy z zakresu prawa administracyjnego; ▪ charakteryzuje przewidziane w prawie formy aktów administracyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące szczegółowych i złożonych zagadnień z zakresu prawa administracyjnego.

Temat lekcji: Prawa człowieka

<ul style="list-style-type: none"> cechy praw człowieka historia praw człowieka generacje praw człowieka prawa pozytywne i negatywne łamania praw człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy praw człowieka; charakteryzuje system praw człowieka w państwie demokratycznym; wskazuje przykłady naruszeń praw człowieka w państwach autorytarnych; rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka w państwach demokratycznych; wymienia okoliczności, w których możliwe jest ograniczenie praw i wolności człowieka w państwie demokratycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia pozycję jednostki w państwach autorytarnych i totalitarnych; omawia historyczne uwarunkowania rozwoju praw człowieka; przygotowuje poszczególne prawa człowieka do odpowiadających im kategorii i generacji wyróżnianych w prawie międzynarodowym; rozdziela prawa negatywne i prawa pozytywne; buduje argumenty potwierdzające uniwersalność praw człowieka; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne] informacje dotyczące praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z czego wynikają przypadki łamania praw człowieka w państwach demokratycznych; uzasadnia, że istnienie systemu ochrony praw człowieka jest koniecznym warunkiem prawidłowego funkcjonowania państw demokratycznych; wyjaśnia, na czym polega różnica między prawami negatywnymi a prawami pozytywnymi; aktywnie uczestniczy w debatach/dyskusjach na temat uniwersalności praw człowieka; dokonyuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących praw człowieka [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne]. 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje, że zakres i sposób ochrony danego prawa człowieka są uzależnione od kategorii i generacji, do których jest ono zaliczane; ocenia skalę łamania praw człowieka na świecie; rozwiązuje złożone zadania otwarte, w których wykorzystano materiał źródłowy dotyczący praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje krytycznej analizy wybranych problemów dotyczących przestrzegania praw człowieka na świecie; samodzielnie gromadzi, analizuje i prezentuje materiały dotyczące praw człowieka; organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat praw człowieka i aktywnie w niej uczestniczy.
--	---	--	---	--	--

Temat lekcji: Ochrona praw człowieka

<ul style="list-style-type: none"> katalog praw i wolności w <i>Konstytucji RP</i> środki ochrony system europejski system światowy prawo humanitarne konwencje haskie i genewskie 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje poszczególne prawa człowieka do odpowiadających im konstytucyjnych kategorii praw i wolności; wymienia wskazane w <i>Konstytucji RP</i> środki ochrony wolności i praw; przedstawia zadania i formy działania Rzecznika Praw Obywatelskich; wymienia organizacje międzynarodowe tworzące fundament europejskiego systemu ochrony praw człowieka; podaje cele funkcjonowania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, omawia okoliczności, które doprowadziły do uchwalenia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> oraz przedstawia cele i zasady określone w tym 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wskazane w <i>Konstytucji RP</i> zasady ogólne dotyczące funkcjonowania systemu ochrony praw człowieka; wyjaśnia, jakie znaczenie w systemie ochrony praw człowieka ma indywidualna skarga konstytucyjna; podaje przykłady praw i wolności gwarantowanych na mocy: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności</i>, - <i>Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych</i>; wymienia podstawowe dokumenty określające zasady międzynarodowego prawa humanitarnego; odczytuje z różnorodnych materiałów źródłowych [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wskazane w <i>Konstytucji RP</i> zasady ogólne dotyczące funkcjonowania systemu ochrony praw człowieka; tłumaczy, jaka jest różnica między prawami człowieka a prawami obywatela; przedstawia warunki dopuszczalności skargi indywidualnej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przedstawia cele i zadania poszczególnych organów ONZ tworzących światowy system ochrony praw człowieka; dokonyuje krytycznej analizy informacji zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych dotyczących ochrony praw człowieka [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, dane 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje krytycznej analizy wybranych problemów dotyczących ochrony praw człowieka w Polsce; formułuje argumenty i kontrargumenty dotyczące zasadności i skuteczności funkcjonowania europejskiego i światowego systemu ochrony praw człowieka; przedstawia uwarunkowania, które wpłynęły na ukształtowanie się systemów ochrony praw człowieka funkcjonujących w ramach Rady Europy, OBWE, Unii Europejskiej i ONZ. 	<ul style="list-style-type: none"> organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat wybranych zagadnień dotyczących ochrony praw człowieka; realizuje, np. na forum społeczności szkolnej, kampanię społeczną dotyczącą problemów związanych z ochroną prawa człowieka i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji; gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące wybranych zagadnień dotyczących ochrony praw człowieka.
--	---	--	---	---	---

	dokumencie.	publicystyczne] informacje dotyczące ochrony praw człowieka.	statystyczne, źródła ikonograficzne, normatywne i narracyjne, teksty publicystyczne].		
--	-------------	--	---	--	--

UWAGI:

1. Ocenę wyższą otrzymuje uczeń spełniający łącznie wymagania edukacyjne określone dla ocen niższych np. ocenę dobrą otrzymuje uczeń spełniający wymagania edukacyjne na oceną dopuszczającą, dostateczną oraz dobrą.
2. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na poszczególne pozytywne oceny.
3. W przypadku nie zrealizowania tematów lekcji (zagadnień) w I okresie będą one realizowane po klasyfikacji śródrocznej. W tym przypadku obowiązują również wymagania edukacyjne dla tych tematów (zagadnień).